

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **D. P.**, zastoupený opatrovníkem L. L., v řízení o kasační stížnosti zastoupený advokátem Mgr. Miroslavem Burgetem, se sídlem Aloise Krále 2640/10, Prostějov, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Rýnovice**, se sídlem Belgická 3765/11, Jablonec nad Nisou, na ochranu před nezákonným zásahem, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 13. 4. 2023, č. j. 59 A 21/2023 - 20,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce advokátu Mgr. Miroslavu Burgetovi **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 1 500 Kč. Tato částka bude jmenovanému vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady zastoupení žalobce **nese** stát.

Odůvodnění:

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalobce v záhlaví uvedené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci (dále jen „krajský soud“), jímž byla podle

§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítnuta jeho žaloba na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného.

[2] Při posouzení věci vycházel krajský soud z následujících skutečností. Žalobce se podanou žalobou domáhal určení, že a) *Vězeňská služba má povinnost umožnit opatrovníkovi uplatnit práva k ochraně práv žalobce a musí ve všem dát možnost opatrovníkovi, aby jakékoliv konání bylo konzultováno s opatrovníkem, který bude rozhodovat o daném postupu, aby nedošlo k porušení práv žalobce*, b) *V celé České republice není vězení, které by mohlo poskytnout lékařskou péči, kterou potřebuje žalobce kvůli svému zdravotnímu stavu, neboť potřebuje asistenta ke všemu 24 hodin denně*, c) *Vězeňská služba nemá oprávnění rozhodovat o psychickém stavu žalobce a také praktický lékař nemá oprávnění rozhodovat o psychickém stavu žalobce*, d) *Krajské státní zastupitelství při výkonu dohledu nad výkonem trestu má povinnost dohlížet na poskytování lékařské péče podle ustanovení § 16 odst. 6 a 7 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu*.

[3] Krajský soud dospěl k závěru, že petit podané žaloby obsahuje pouze obecné prohlášení k jejichž převzetí do výroku svého rozhodnutí není soud povolán. Soud především zdůraznil, že žalobce formuloval žalobu jako zásahovou a s odkazem na § 85 s. ř. s. typově jako zásahovou určovací (s tím, že nemusí vyčerpat jiné právní prostředky ochrany). V kontrastu s tím ovšem nežádá určení nezákonnosti konkrétně vymezeného zásahu, k němuž došlo v minulosti a jenž byl ukončen. Jím formulovaný určovací petit směřuje ke zcela obecnému konstatování aktuálního skutkového a právního stavu. Tím se však petit míjí s podstatou žaloby na ochranu před nezákonným zásahem, kterou by mohl správní soud věcně projednat. V daném případě tak zcela chybí podmínka řízení spočívající v přijatelném (plausibilním) tvrzení nezákonného zásahu tak, jak byla zformulována v rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2017, č. j. 7 As 155/2015 - 160, v odstavci 63.

[4] K bodu a) žalobního petitu pak krajský soud pro úplnost dodal, že i kdyby posoudil tuto část žaloby tak, že se žalobce domáhá uložení konkrétní povinnosti žalované, byl by odkázán na iniciaci dozorové činnosti státního zastupitelství ohledně dodržování právních předpisů při výkonu trestu odnětí svobody a jeho žaloba by musela být odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 85 s. ř. s. Na to byl ostatně upozorněn již v usnesení krajského soudu ze dne 22. 2. 2023, č. j. 59 A 3/2023 - 37, jímž bylo rozhodnuto o jeho předchozí žalobě v obsahově totožné věci.

[5] Kasační stížnost podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) z důvodu, který sice explicitně neoznačil, avšak vzhledem k obsahu a formě napadeného rozhodnutí přichází v úvahu pouze důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Konkrétně namítal, že krajským soudem citovaný rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu se netýká vězněných osob a na posuzovanou věc tedy nedopadá. Dále uvedl, že při podání žaloby postupoval přesně tak, jak byl poučen předchozím usnesením krajského soudu č. j. 59 A 3/2023 - 37, tedy podal určovací žalobu, při níž nemusí vyčerpat jiné možnosti, které zákon k ochraně proti nezákonnému zásahu poskytuje.

[6] Stěžovatel dále nesouhlasil se závěrem krajského soudu, že se z jeho strany jedná pouze o obecně formulovaná prohlášení, neboť dle jeho názoru jde o konkrétní omezení

pokračování

práv člověka ve výkonu trestu, který je diskriminován kvůli svému zdravotnímu stavu a v žádném vězení v České republice by mu nebyl poskytnut asistent, kterého potřebuje. Státní zastupitelství přitom tento problém ignoruje, a tím stěžovatele přímo ohrožuje na zdraví. Je potom otázkou, k jakému účelu slouží dozor nad výkonem trestu, jestliže státní zástupce pouze kryje nezákonné chování vězeňské služby. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil, neboť jím bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces.

[7] Nejvyšší správní přezkoumal napadené usnesení v rozsahu uplatněného stížnostního bodu, neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[8] Klíčové pro rozhodnutí ve věci je posouzení procesní právní otázky, zda žaloba podaná stěžovatelem obsahuje plausibilní tvrzení o zkrácení na právech konkrétním úkonem žalovaného a zda je tak splněn základní předpoklad pro její věcné projednání, či nikoliv. Krajský soud s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu dospěl k závěru, že tomu tak není, neboť stěžovatel nekonkretizoval řádně úkony, jejichž deklarace nezákonnosti se domáhá; stěžovatel je opačného názoru a má za to, že krajským soudem citovaná judikatura na jeho případ nedopadá. Jeho právní názor však Nejvyšší správní soud nesdílí.

[9] Rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2017, č. j. 7 As 155/2015 - 160, v odstavci 63, stanovil, že „[p]okud je zjevné a nepochybné, že jednání popsané v žalobě nemůže být vzhledem ke své povaze, povaze jeho původce či jiným okolnostem zásahem ve smyslu legislativní zkratky v § 82 s. ř. s., i kdyby byla tvrzení žalobce pravdivá, musí být taková žaloba odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jelikož chybí podmínka řízení spočívající v přípustitelném (plausibilním) tvrzení nezákonného zásahu.“ Uvedený rozsudek byl sice zrušen nálezem Ústavního soudu ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 635/18, avšak stalo se tak z důvodu nesprávného určení počátku běhu lhůty k podání žaloby, nikoliv z důvodu chybného posouzení otázky plausibility tvrzení o zkrácení na právech. Výše uvedená teze je tak nadále použitelná.

[10] Zároveň platí, že se jedná o obecný požadavek na kvalitu povinného tvrzení, který se uplatňuje při každém posouzení náležitostí žaloby na ochranu před nezákonným zásahem, ať už je předmětem žaloby jakýkoliv úkon. Je tedy zcela bez významu, že se má v projednávané věci jednat o úkony činěné vůči stěžovateli orgány vězeňské služby v rámci jeho výkonu trestu. Za dané situace má Nejvyšší správní soud shodně s krajským soudem za to, že tvrzení stěžovatele obsažená v jeho žalobě, a především pak petit tam obsažený, se zcela míjejí s podstatou uvedeného typu žaloby.

[11] Ustanovení § 82 s. ř. s. definuje zásah jako úkon správního orgánu, který není rozhodnutím, je zaměřen přímo proti žalobci, eventuálně v jeho důsledku bylo proti němu zasaženo, a ten jím byl přímo zkrácen na svých právech. Tvrzení stěžovatele nesplňuje žádný z požadavků zákona. Stěžovatel především nekonkretizoval úkon či úkony, jimiž mělo být přímo zasaženo do jeho práv. Jestliže však chybí řádné vymezení žalovaného úkonu, není splněna základní podmínka k tomu, aby si soud mohl učinit úsudek, zda takový úkon

skutečně směřoval vůči stěžovateli a zda je zákonný či nezákonný. Ostatně i v případě petitu žaloby uvedeného pod bodem a), o němž krajský soud uvažoval jako o potenciálně projednatelném, by musel být definován předcházející konkrétní úkon žalovaného, kterým by např. odmítl konzultovat s opatrovníkem stěžovatele nějakou otázku, která se opatrovance bezprostředně dotýká. To se však nestalo.

[12] Nelze přisvědčit ani námitce stěžovatele, že při podání žaloby postupoval přesně tak, jak byl krajským soudem poučen v předchozí věci vedené pod sp. zn. 59 A 3/2023, a tudíž neměla být jeho žaloba odmítnuta. Základní nedostatek žaloby spočívající v absenci konkrétního žalovaného úkonu či úkonů totiž stěžovatel neodstranil. Ve stručnosti pak lze jen potvrdit názor krajského soudu, že zbývající části petitu uvedené pod body b) až d) žaloby jsou pro svůj obecný charakter bez jakéhokoliv hmotného podkladu v podobě úkonů žalovaného neprojednatelné.

[13] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že napadené usnesení krajského soudu je zákonné, kasační stížnost proti němu podanou proto podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. zamítl.

[14] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení ze zákona, žalovaný byl ve věci úspěšný, nevznikly mu však náklady přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti; Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že nepřiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žádnému z účastníků (§ 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[15] Ustanovený zástupce stěžovatele advokát Mgr. Miroslav Burget ve věci pouze převezme písemné vyhotovení rozsudku, jiné úkony v řízení neučinil. Výše zmiňovaný úkon je podle své povahy nejbližší úkonu podle § 12 odst. 2 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb., proto Nejvyšší správní soud s použitím § 12 odst. 3, § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) cit. vyhl. přiznal jmenovanému odměnu za zastupování ve výši 1 500 Kč. Vzhledem k tomu, že z jeho strany nebyl učiněn žádný aktivní úkon, nepřiznal mu zároveň žádnou náhradu hotových výdajů podle § 13 odst. 4 cit. vyhl. Uvedená částka bude jmenovanému vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady zastoupení stěžovatele nese podle § 60 odst. 4 s. ř. s. stát.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 25. července 2024

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu